

BOSANSKI PRIJATELJ.

ČASOPIS

SADRŽAVAJUĆI POTREBITE, KORISTNE
I ZABAVNE STVARI.

UREDNIK:

I. F. JUKIĆ BANJALUČANIN.

SVEZAK III.

v. 3-4

IZDAN TROŠKOM MATICE ILIRSKE.

L. Jukić

U ZAGREBU.

BRZOTISKOM ANTUNA JAKOČA.

1861.

65

5-25-61

Sadržaj knjige:

	strana
Predgovor	
I. Zemljo-državopisni pregled turskoga carstva u Europi (produženje)	1
II. Omer-paša i bosanski Turci (produženje)	42
III. Putovanje iz Sarajeva u Carigrad god. 1852. mjeseca svibnja	71
IV. Državne uredbe u turskom carstvu	92
V. Životopisi slavnih Bošnjakah (produženje)	99
VI. Narodne pjesme (produženje)	105
VII. Narodne pripovjedke (produženje)	158
VIII. Narodne poslovice (produženje)	169
IX. Narodne zagonetke (produženje)	183
X. Ljetopis katoličke crkve u Bosni	193

III.

Putovanje iz Sarajeva u Carigrad,

god. 1852. mjeseca svibnja.

Bio je dan 3. mjeseca svibnja; u 3 sata noći dodje k meni juzbaša Astalarâsi. "Ja kao zlu sluteći, nisam još bio zaspao, već se vrtio po postelji tamo i amo od bolesti, tuge i žalosti. „Ajde“, veli mi, „eno Drviš-paša poslo čovjeka, i selamet ti donio; despot, koi te je odmolio, čeka kod paše.“ Ja sam molio, da do sutra ostanem; al zaludu; moradoh težkom mukom u njegovu sobu, gdje mi moje haljine donesoše, te se obukoh. U sobi je bio jedan mulaazim, koi je bio određen da me vodi, i jedan adjutant Mustaj-paše, koi me je doveo u avst prije četiri mjeseca. Kada sam išao kroz čaršiu sarajevsku do kuće Drviš-pašine, budući da nisam mogao doći, sve me je mulaazim za ruku vodio i tješio o selamatu govoreći. Ja sam se počeo zlu došjećati, znajući, da despot samnom neima ništa, i što bi mene vodili k Drviš-paši? Zatim što bi to po noći imalo biti? — Mjesec je sjao. Dodjemo do konaka Drviš-pašina. Tuda stoje konji pripravní, uz nje dvie zaptie i jedan onbaša; na konju njegovu pozvekuju prange (bukagie). Drviš-paša bio je u haremu, kad mulaazimu iznese nekoliko knjigah, te zavikaše: *binja sen* (jaši ti). Videći, da ja nemogu uzjašiti, dvojica me digoše na konja. — Podamnom bila je kurada, tako isto i pod mulaazimom i onbašom. Konji kost i koža; prije na dan Turci iz Vareša dotjerali begluk čumur; konje im pohvatali, oni se razbjegli i samo jednoga uhvatili, da uz konje idje i da ih vrati. Zaptie imali su

zarski, mitrovički, to jest od Drine do Sitnice i Ibra. U Novompazaru ima do 5 obitelji Čifutah i 150 Hristijanah; a ostalo su Turci i Cigani; može imati do 12.000 dušah; u varošu ima dosta naseljenih Arnautah, koji govore oba jezika, i bosanski i svoj. Seljaci su pridržali narodno odielo i naglasak malko na bugarski naličan, a Turci na arnautski. Ovdje je odprile bila naselbina dubrovačkih trgovacah, i samostan franciskanski sv. Ane, sada napola porušen. Novipazar bilo je znatno mjesto pod Rimljani i kasnie pod raškimi, srbskimi i bosanskimi vladari. Od rimske dobe imadu uspomene u gradji, 1 sat daleko kod sumpornih toplicah. Danas vodi nješto trgovine s obližnjimi mjesti pašaluka prizrenskoga, skadar-skoga i sa Solunom. Turci i sviet divlji je mnogo, nego u ostaloj Bosni.

Sutra je trebalo rano poći; al gdje su konji? Eno ih pun han. Zaptie su svu noć obilazili obližnja sela, i gdje su god našli kakvu siromašnu kobilicu suždrebnu, dotjerali su i spratili u han. Bogatii Kristjani svoje bolje konje mitom izbavljaju od komorah; zaptie znaju lagati musulimu, kad se podmažu. Mulaazim sajde da vidi konje; sajde i mirialaj. Kad vidiše, prosuše vatru na zaptie i odoše od kajmakama druge iskati. Raja se tuži zaptiam, da im s komorami satrše konje. „Pa smo vam mi krivi? krst vam grebem, vi ste bili pobiesnili tražeći oblakšicu; — vi hoćete tanzimat; eto vam ga.“ To se je na me više odnosilo, nego na njih; jer da se nisam ja uzdao u tanzimat, nebi surgunili po Novompazaru hodao. Al tako je turska vjera. Mulaazim ugledavši, gdje kiridžia iz Gjakovice konje poji, da idje tovarit robu za Sarajevo na 5 konjah: tri najbolja za nas probere i dovede u han. Mulaazim kaže mu: „Ti toware, kad se vratiš iz Mitrovice, goni u Sarajevo, a danas ćeš samnom.“ „Biljem Bošnjaku“, odgovori Arnaut, „ben jok raja, ben, ben Perzerin be.“ Mulaazim kaže: „Ako si ti pašaluka prizrenskoga, ja sam carski izmetčia; a i Prizren je dužan carske ljude slušati.“ I mirialaj opet je našao drugoga kiridžiu, te se uputismo uz liepu dolinu rašku i do 3 sata, ostavivši ju za sobom, unidjosmo u goru, gdje našavši han razjašismo da ručamo i malo se odmorimo. Lasno je, gdje je handžia raja; dočekaše nas, i konje naše pri-